Luontotyyppitiedon hyödyntäminen kaupunkisuunnittelussa: lutut ja rytyt kaavoituksessa

10.11.2026 Ville Selonen ja Eeva Eitsi, Yleiskaavoitus,
Kestävä kaupunki –tiimi

Vantaa

VANTAAN KAUPUNKISTRATEGIA 2026 – 2029

Strateginen päämittari ja tavoitetaso :

- ***Luonnon tila luontoarvohehtaareina***
- ***Luonnon ja rakennetun ympäristön tila paranee***

Tavoite, mittari ja tavoitetaso:

- ***Olemme luontopositiivisia***
- ***Luonnon heikentymättömyys***
- ***Asemakaavoissa luontohaitan täysmääräinen hyvittäminen***

Mikä on luontopositiivinen kaupunki?

Luonnon heikentymättömyys ja kompensaatio rakentaa pohjan.
Luontopositiivisuus vaatii enemmän.

Perusta

Paikallinen luontovaikutus

Luonnon heikentymättömyys
→ Ekologinen kompensaatio

Lisäksi

Rakennettu ympäristö
Lähiluonto ja saavutettavuus
Ekosysteemipalvelut ja luontoaltistus
Globaali luontojalanjälki

Hyvittäminen estää nettotappion. Positiivinen muutos edellyttää myös lisätoimia.

Muut luontotyöt

Kasvatus ja koulutus
”Luontosydämenjälki”
Arvo- ja asennemuutokset

* **Luontokadon pysäyttämistä kuvaavien keskeisten käsitteiden määrittely.** 10-kaupunkien katsaus luonnon tilan seurantaan, 2026.

Luontotyyppitieto LUTUt ja RYTYt

Ohjaa toteuttamaan lievennyshierarkiaa

- Tunnistetaan arvokkaimmat alueet
- Tunnistetaan, missä haitta on pienin
- Tunnistetaan lieventämistoimenpiteet
- Tunnistetaan monimuotoisuudelle ja kehittämiselle potentiaaliset alueet
- Kaavaratkaisut, -merkinnät yms.

Vantaa

Luontoarvojen tunnistaminen

VAATII, ETTÄ KARTOITETAAN **KAIKKI** LUONTOTYYPIT

Selvitetään luonnon ja rakennetun ympäristön luontotyypit – LUTUT ja RYTYT

Vantaa

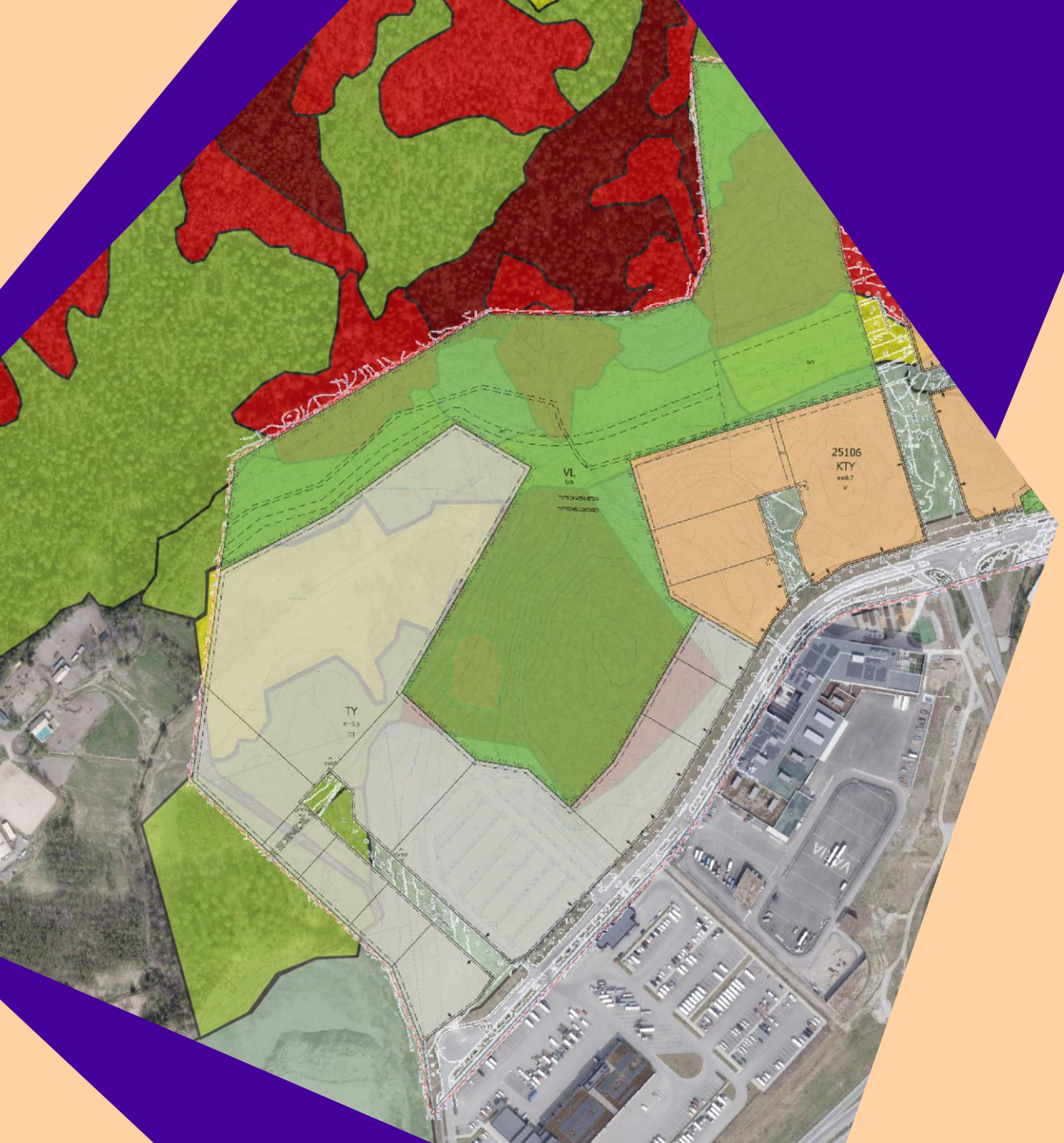
Luontoarvojen tunnistaminen

VAATII, ETTÄ KARTOITETAAN **KAIKKI** LUONTOTYYPIT

Selvitetään luonnon ja rakennetun ympäristön luontotyypit – LUTUT ja RYTYT

Kaikkien alueiden tulee saada ekologisen tilan arvo → luonnonarvohehtaarit

Vantaa

Luontoarvojen tunnistaminen

Suunnitellaan rakentaminen niin että syntyvä luontohaitta minimoidaan.

Vältetään – lievennetään – hyvitetään

Arvokkaimmat LUTUt

Monimuotoisuuspotentiaalisimmat RYTYt

Hyvitetään välttämätön haitta – LUTUt!, RYTYt?

Alueellinen viherkerroin, CASE Rauhalanlaakso

Alueellinen viherkerroin –menetelmä on paikkatietopohjainen työkalu ja kehitetty parantamaan kaupunkialueiden luonnon monimuotoisuutta ja sopeutumista ilmastonmuutokseen:
https://figbc.fi/julkaisut/arvo-alueellinen-viherkerroin-2025

Lähtötietoina luontotyyppiaineisto (luonnon luontotyypit ja rakennetun ympäristön luontotyypit) ja arviot/tiedot luontotyyppien ekologisesta tilasta

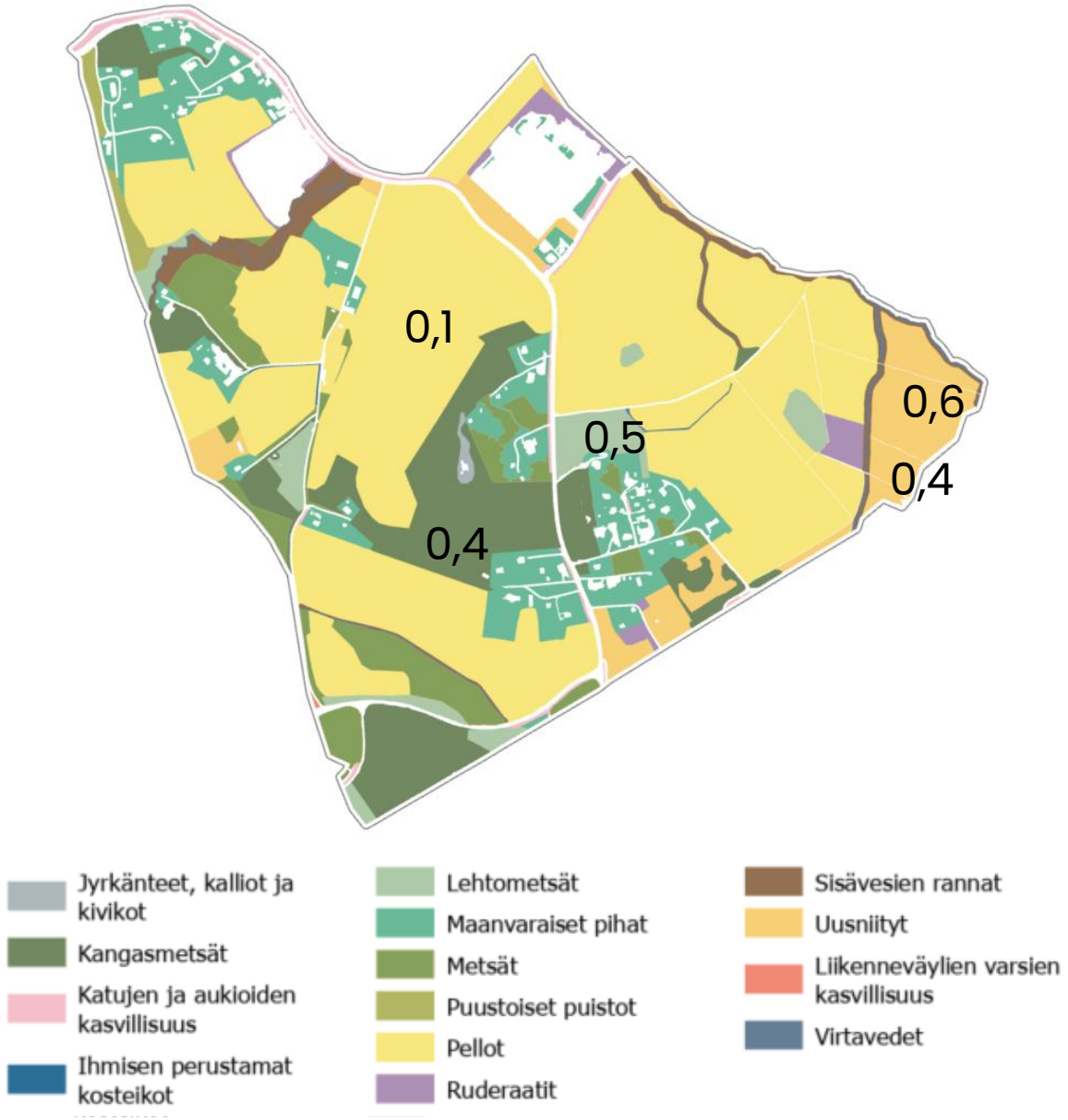
Laskee kolme arvoa: LUMO –arvo, Ilmastoviisaus –arvo ja Hyvinvointi -arvo

Vantaa

Luontotyypit, nykytilanne

Kaavarunkoalueen pinta-alasta suurin osa on nykyisellään rakentamatonta, ja vain noin 10 % rakennettua. **Yli puolet kasvullisesta pinta-alasta edustaa rakennetun ympäristön luontotyyppiä pellot**. Luontotyypeistä noin 35 % on luontaisia luontotyyppejä eli metsiä, avokallioita, virtavesiä ja niiden rantoja.

Esimerkkejä ekologisesta tilasta
- pellot 0,1
- Kangasmetsä, nuori kasvatusmetsä 0,4
- Lehto, ojitettu 0,5
- Uusniitty 0,4
- Uusniitty, arvoniitty 0,6

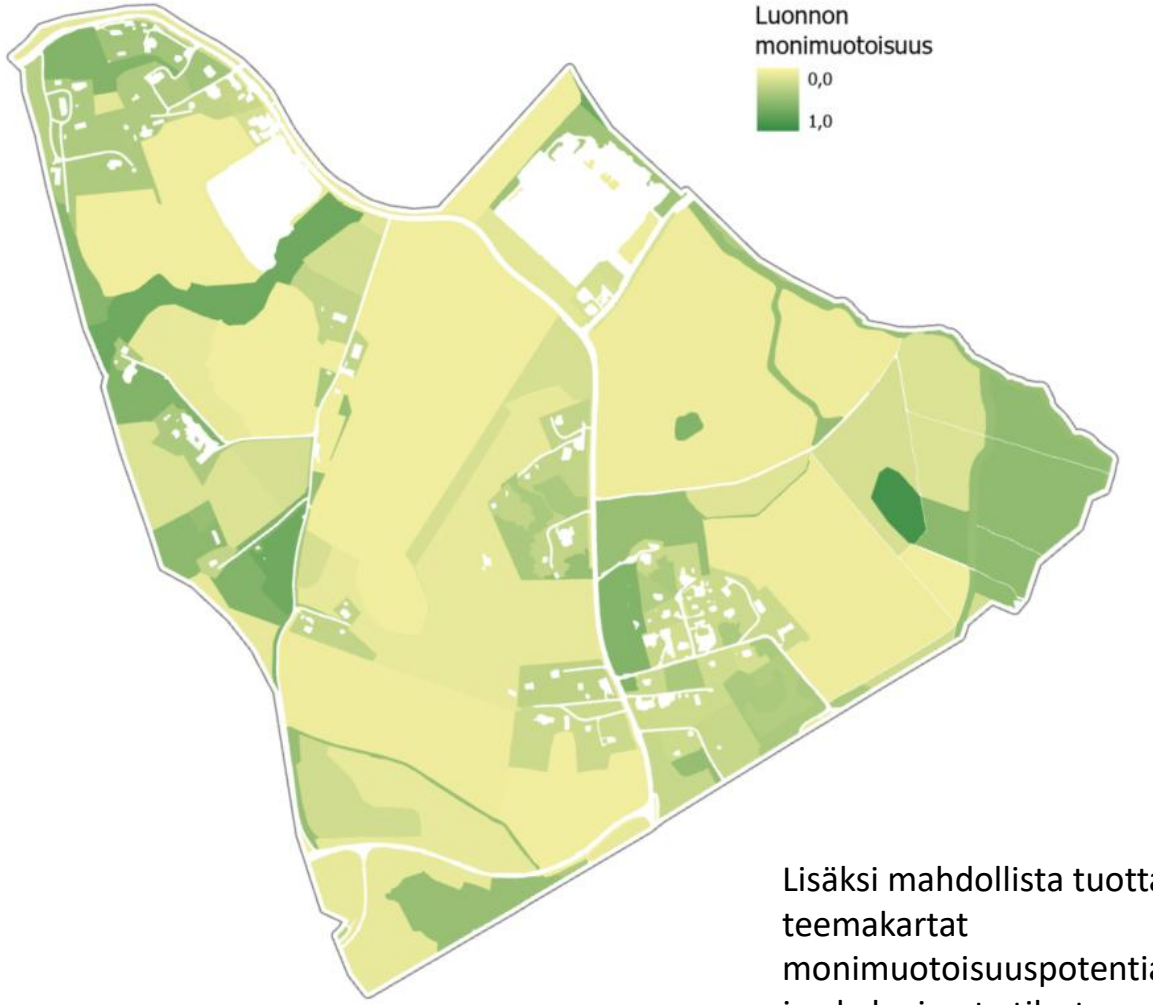

Vantaa

Luonnon monimuotoisuus, nykytilanne

Luonnon monimuotoisuuden teemakartta kuvaa alueen luontotyyppien merkitystä luonnon monimuotoisuuden ylläpitämisen kannalta.

Suurin alueellinen merkitys tarkastelualueen luontotyypeistä luonnon monimuotoisuudelle on sisävesien rannoilla, lehtometsillä, kangasmetsillä, pelloilla, maanvaraisilla pihoilla ja uusniityillä, kun sekä luontotyypin pinta-ala, monimuotoisuuspotentiaali että ekologinen tila huomioidaan.

Alueen lumo-arvo on nykytilassa **21,5** (0-100).

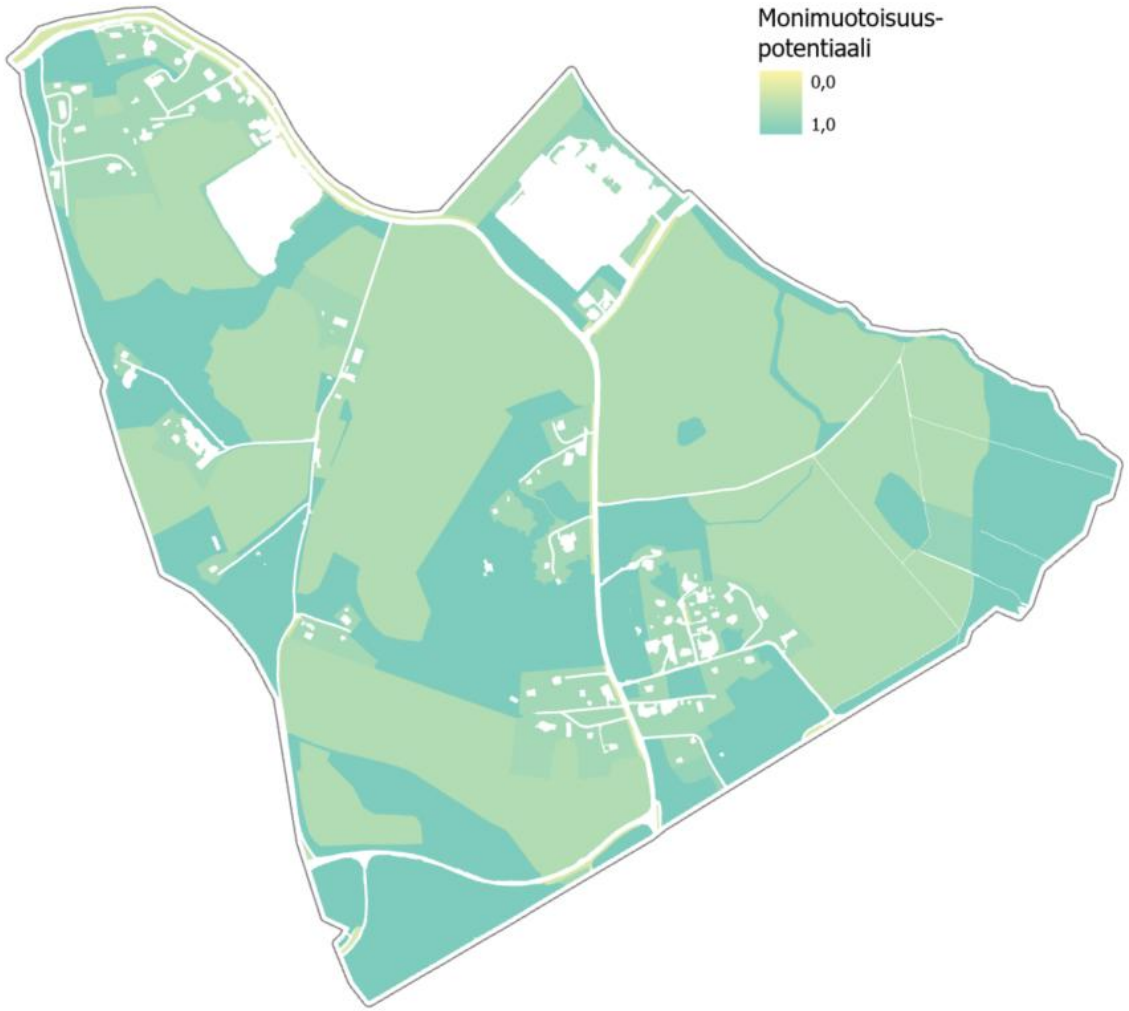

Lisäksi mahdollista tuottaa teemakartat monimuotoisuuspotentiaalista ja ekologisesta tilasta

Monimuotoisuus-potentiaali

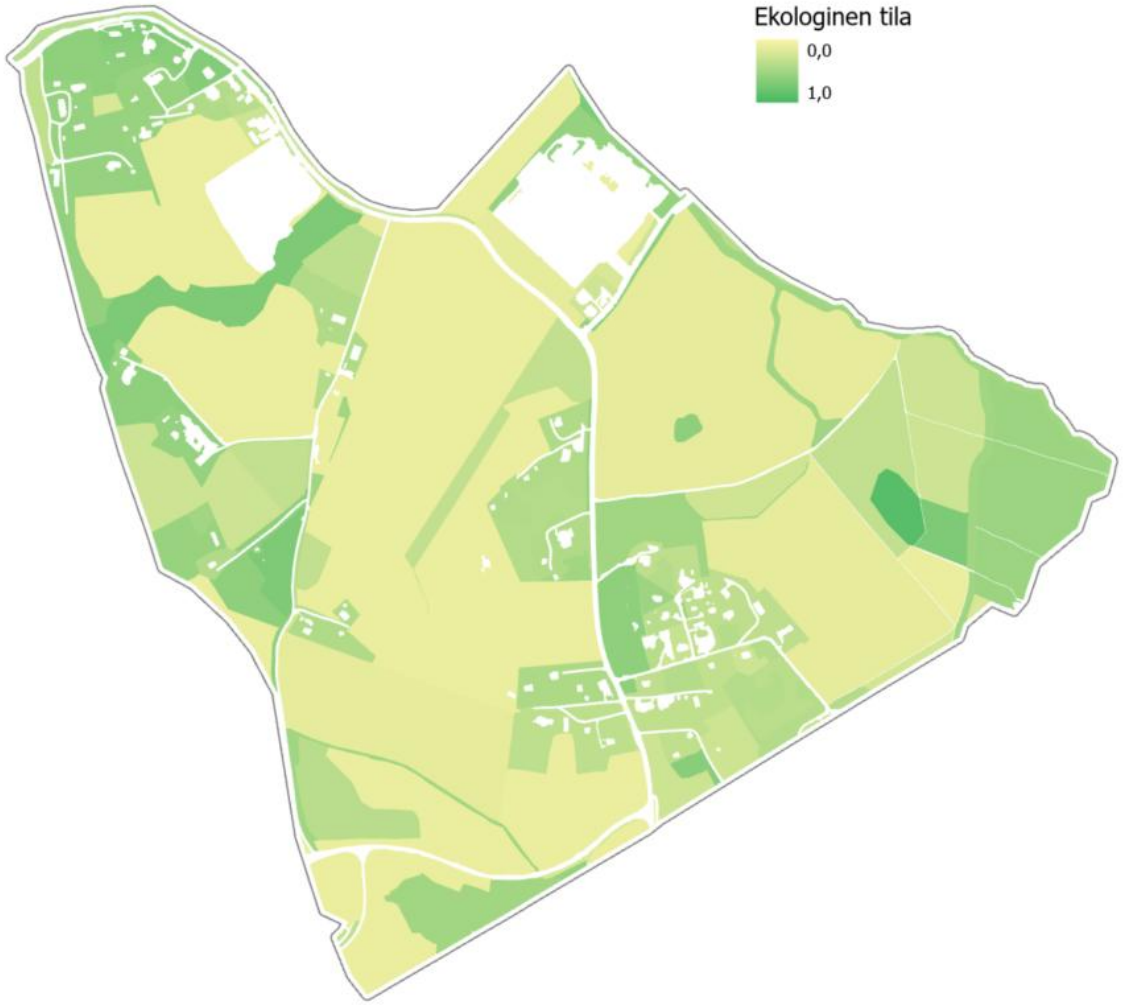
Monimuotoisuuspotentiaali kuvaa luontotyypin kykyä ylläpitää luonnon monimuotoisuutta, kun se on hyvässä tilassa. Potentiaaliarvo ei siis ota huomioon luontotyypin ekologista tilaa.

Alueen luontotyypeistä korkein monimuotoisuuspotentiaali on luontaisilla luontotyypeillä: metsillä, rannoilla ja virtavesillä. Matalin potentiaali on katujen kasvillisuudella.

Ekologinen tila

Ekologinen tila kuvaa, kuinka paljon ihmistoiminta on heikentänyt luontotyypin luonnontilaa. Korkeassa ekologisessa tilassa luontotyyppi on lähellä parasta mahdollista tilaansa, ja matalassa ekologisessa tilassa kaukana siitä.

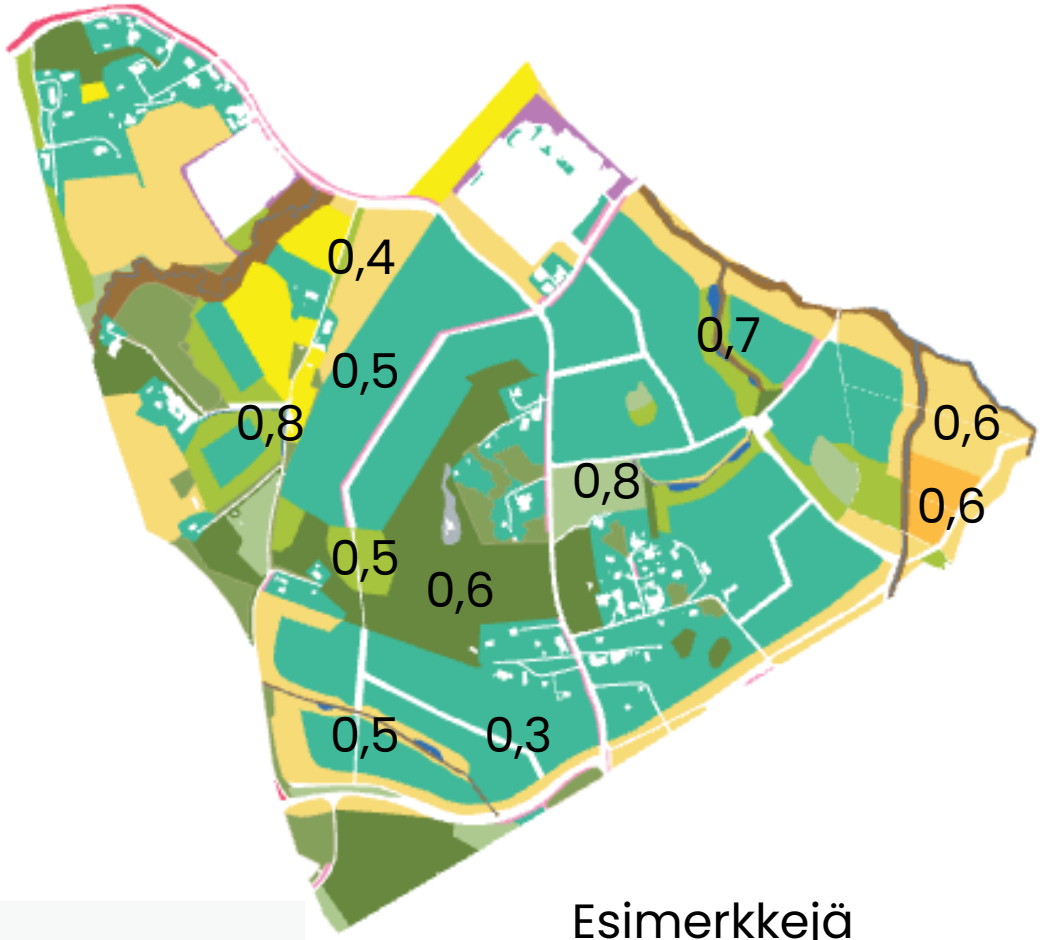
Luontotyypit, suunnitelma

Iso osa nykyisistä pelloista muuttuu maavaraisiksi piha-alueiksi ja rakennetuiksi tonteiksi sekä uusniityiksi. Ojien yhteyteen kehitetään hulevesien viivytyskosteikkoja (ihmisen perustamat kosteikot). Metsäalueet säilytetään.

Maavaraisten piharajausten osalta arvojen laskennassa on huomioitu tonttien rakennettavat alueet piharajausten pinta-aloissa.

Kartoilla piharajaukset on esitetty suurempina kuin laskelmissa.

Esimerkkejä ekologisesta tilasta

Vantaa

Luonnonmonimuotoisuus, suunnitelma

Alueen lumo-arvo on suunnitelmassa **26,8** (0-100). Eli se on parempi kuin nykytilassa (21,5).

Luonnonmonimuotoisuutta tuetaan ja lisätään säilyttämällä metsiä ja kehittämällä niiden ekologista tilaa, mm. Kangasmetsäalueella rakennepiirteitä parantamalla; tekemällä pienaukkoja, lisäämällä eri puulajeja sekä lahopuuta. Lehtoalueilla mm. poistamalla kuusia ja vieraslajeja, lahopuuta lisäämällä ja kuivatusojia tukkimalla.

Lisäksi iso osa nykyisistä pelloista muuttuu maavaraisiksi piha-alueiksi ja rakennetuiksi tonteiksi sekä uusniityiksi. Pelloilla oli pääosin huono ekologinen tila. Maavaraisten pihojen ekologinen tila on parempi kuin peltoalueilla. **Etenkin isommilla tonteilla on helpompi lisätä latvuspeittävyyttä ja monilajisuutta sekä kerroksellisuutta. Ojien yhteyteen kehitetään hulevesien viivytyskosteikkoja** (ihmisen perustamat kosteikot), jotka osaltaan lisäävät monimuotoisuutta. Puustoiset puistot tukevat metsäistä/puustoista yhteyttä keskialueen säilytettävien metsien lisäksi.

Huom. Maavaraisilla piha-alueilla noin 50-80% on rakennettua aluetta (tulisi olla valkoisella esitetty), on huomoitu laskennassa

Vantaa

Monimuotoisuus-potentiaali

Monimuotoisuuspotentiaali kuvaa luontotyypin kykyä ylläpitää luonnon monimuotoisuutta, kun se on hyvässä tilassa. Potentiaaliarvo ei siis ota huomioon luontotyypin ekologista tilaa.

Alueen luontotyypeistä korkein monimuotoisuuspotentiaali on luontaisilla luontotyypeillä: metsillä, rannoilla ja virtavesillä. Matalin potentiaali on katujen kasvillisuudella.

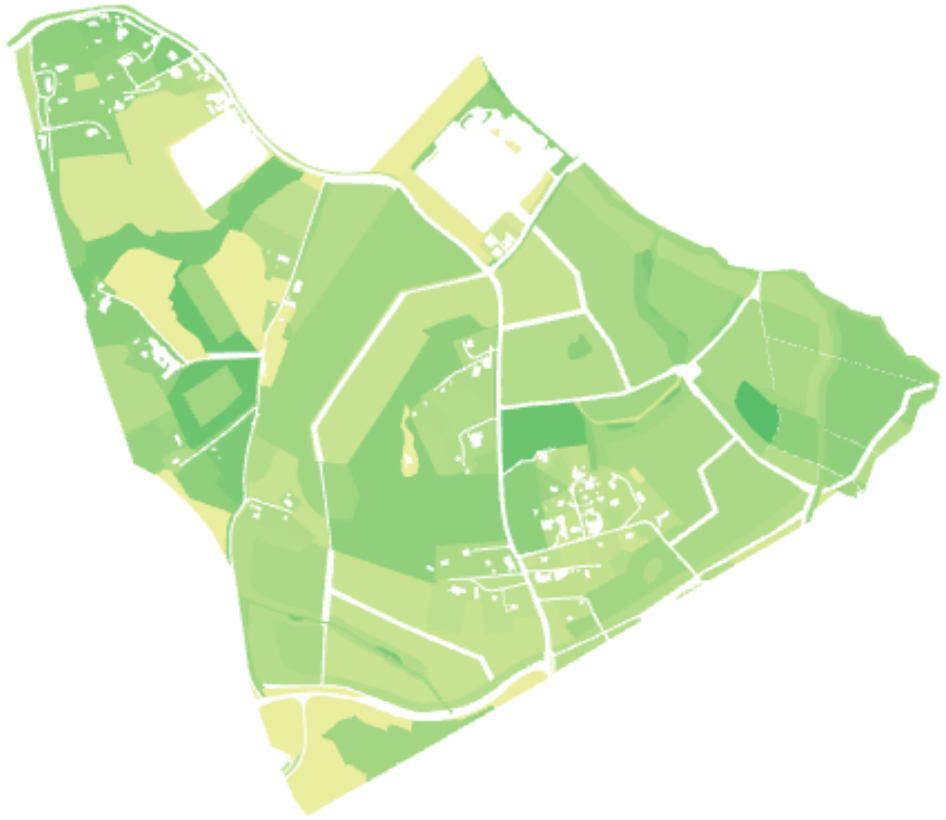
Rakennetun ympäristön luontotyypeistä uusniityillä, puutarhoilla, kuten viljelypalsta-alueella sekä ihmisten rakentamilla kosteikoilla on hyvä monimuotoisuuspotentiaali.

Ekologinen tila

Ekologinen tila kuvaa, kuinka paljon ihmistoiminta on heikentänyt luontotyypin luonnontilaa. Korkeassa ekologisessa tilassa luontotyyppi on lähellä parasta mahdollista tilaansa, ja matalassa ekologisessa tilassa kaukana siitä.

Ekologinen tila kasvaa metsäalueilla, kun niiden ekologista tilaa parannetaan. Lisäksi uusniityillä ja maanvaraisilla pihoilla on parempi ekologinen tila kuin nykytilanteen pelloilla.

Kiitos!

Kysymyksiä?

Vantaa